

**Nákladovo–výnosová analýza v procese plánovania auditov/kontrol verejných
prostriedkov**

vypracovaná na základe odporúčania Výboru pre kontrolu a audit
/materiál má odporúčací charakter/

Vypracoval: odbor plánovania a metodiky
sekcia auditu a kontroly, MF SR

Schválil: Ing. Iveta Turčanová
generálna riaditeľka sekcie auditu a kontroly

Dátum: 16. 06. 2011

Nákladovo–výnosová analýza v procese plánovania auditov/kontrol verejných prostriedkov

1. Právny základ a cieľ analýzy

Nákladovo-výnosová analýza v procese plánovania auditov/kontrol verejných prostriedkov predstavuje jeden z ekonomických nástrojov používaných na posudzovanie komplexných prínosov plánovaných auditov/kontrol s ohľadom na náklady, ktoré majú byť v rámci nich vynaložené. Odporúčania k uplatňovaniu princípov nákladovo-výnosovej analýzy vyplynuli zo záverov ročnej správy Európskej komisie (ďalej len „EK“) o hospodárení za rok 2007, ktoré boli zapracované do materiálu EK pod názvom „Smerom k spoločnému chápaniu konceptu tolerovateľného rizika“ (SEC /2008/3054 zo 16.12.2008).

Pri výkone auditu verejných prostriedkov je úlohou audítora v súlade s Medzinárodnými štandardmi profesionálnej praxe interného auditu štandard 2230 – Rozvrhnutie zdrojov auditu, stanoviť primerané a postačujúce zdroje pre splnenie cieľov auditu. V súlade so stanoviskom Európskeho dvora audítorov č.2/2004, je potrebné dosiahnuť rovnováhu medzi nákladmi a výnosmi z vykonávaných auditov/kontrol, a to za účelom efektívnejšieho nastavenia intenzity ich vykonávania. Stanovenie primeranej úrovne zdrojov, resp. nákladov na výkon jednotlivých auditov/kontrol tak predstavuje významný parameter plánovacieho procesu v oblasti auditu/kontroly verejných prostriedkov.

Cieľom tejto analýzy je poskytnúť všeobecné usmernenie pre kontrolné/auditujúce orgány pri plánovaní následnej finančnej kontroly podľa § 11 zákona č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o finančnej kontrole a vnútornom audite“), vnútorného auditu podľa § 26 zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite a vládneho auditu podľa § 35a zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite.

2. Postavenie a význam nákladovo-výnosovej analýzy

Nákladovo-výnosová analýza je súčasťou plánovacieho procesu auditov/kontrol, resp. analýzy rizík, pričom závery z nákladovo – výnosovej analýzy nesmú byť v rozpore s osobitnými pravidlami Európskej únie (ďalej len „EÚ“) pre výber vzorky (štatistické parametre výberu vzorky) ani s ostatnými kritériami¹ ovplyvňujúcimi úroveň rizikivosti posudzovaných auditov/kontrol. Nákladovo-výnosová analýza teda nemôže znížiť, alebo ovplyvniť úroveň hodnovernosti a reprezentatívnosti vybratej vzorky auditov/kontrol.

Využitie nákladovo-výnosovej analýzy je obmedzené na oblasť auditov/kontrol, kde je možné jednoznačne prepočítať prínos z vykonaného auditu/kontroly do finančnej podoby. V prípade auditov platí, že ich cieľom nie je len overenie výdavkov, ale aj poskytnutie odporúčaní na zlepšenie systému, pričom kvantifikácia systémových prínosov je značne obťažnejšia. V praxi sa preto kľúčové prínosy spojené s výkonom auditov/kontrol kvantifikujú, resp. transformujú do podoby peňažného alebo kvantitatívneho ukazovateľa. Nie všetky prínosy však možno transformovať do finančného vyjadrenia, ani do podoby jednoznačných kvantitatívnych ukazovateľov.

Výstupom nákladovo-výnosovej analýzy nie je stanovenie „optimálnej úrovne“ prínosov, ale umožnenie výberu najvhodnejšej alternatívy (kombinácie auditovaných oblastí/subjektov) vzhľadom na obmedzené finančné zdroje, ako aj vzhľadom na požadovanú mieru uistenia o hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a účinnosti nakladania s verejnými prostriedkami.

3. Postavenie nákladovo-výnosovej analýzy v procese plánovania výkonu auditov/kontrol

Využitie nákladovo-výnosovej analýzy v oblasti auditu/kontroly verejných prostriedkov znamená porovnanie vynaložených nákladov na výkon auditov/kontrol so vzniknutými celospoločenskými úžitkami. Nákladovo-výnosová analýza sa uplatňuje v rámci procesu plánovania auditov/kontrol ako doplnková metóda k analýze rizík, v rámci ktorej sa identifikuje úroveň rizikivosti jednotlivých auditovaných/kontrolovaných oblastí.

3.1 Riziková analýza

Riziková analýza je kľúčovým prvkom plánovacieho procesu výkonu auditov/kontrol prostriedkov EÚ ako aj vlastných rozpočtových prostriedkov. Cieľom rizikovej analýzy je snaha znížiť riziko² na prijateľnú mieru, resp. ho riadiť na únosnej hranici na základe stanovených a schválených cieľov. Na základe identifikovania a vyhodnotenia rizík sa zabezpečí tvorba stratégie auditov a ročného plánu auditov/kontrol jednotlivých auditujúcich/kontrolných orgánov, ktoré určujú priority vykonávaných auditov/kontrol v súlade so stanovenými cieľmi.

Priebeh rizikovej analýzy pozostáva z 3 základných krokov:

- *vymedzenie auditovanej/kontrolovanej oblasti*
- *identifikácia potenciálnych rizík*
- *vyhodnotenie modelu rizík*

Vymedzením auditovateľnej/kontrolovateľnej oblasti sa rozumie určenie všetkých oblastí/subjektov, ktoré možno v danom plánovacom období auditovať/kontrolovať a v rámci ktorých sa budú analyzovať potenciálne riziká (napr. oblasť personálnych zdrojov, postavenie/pozícia organizácie v systéme, informačné systémy, finančné toky a pod.).

¹ Ide o všetky rizikové faktory, ktoré akýmkoľvek spôsobom môžu ovplyvniť úroveň rizika posudzovanej auditovanej/kontrolovanej oblasti, ako napr. výsledky predchádzajúcich auditov/kontrol, stabilita auditného/kontrolného prostredia, zložitnosť organizačnej štruktúry atď. Podrobnejšie sa problematikou zaoberá napr. stratégia auditu štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu.

² Riziko predstavuje vo všeobecnosti možnosť, že istá udalosť, okolnosť, podmienka alebo činnosť môže nepriaznivo ovplyvniť realizované proces(y), alebo zabrániť uspokojivému vykonaniu činnosti. Riziko vyjadruje neistotu vo vzťahu k očakávanému výsledku.

Identifikácia potenciálnych rizík je proces vytvárania zoznamu, resp. mapy rizík, ktoré môžu ovplyvniť efektívnu realizáciu procesov v subjektoch spadajúcich do auditovateľnej/kontrolovateľnej oblasti. Každá skúmaná oblasť rizík sa posudzuje z pohľadu veľkosti vplyvu rizika a pravdepodobnosti jeho výskytu. V praxi sa v rámci auditovateľnej/kontrolovateľnej oblasti vyberajú prienikové rizikové faktory, teda faktory, ktoré pre danú množinu subjektov predstavujú určitú mieru rizika a zároveň je možné túto mieru numericky ohodnotiť (napr. pre oblasť personálnych zdrojov – fluktuácia zamestnancov, odbornosť a kvalifikácia zamestnancov, systém vzdelávania a pod.).

V rámci poslednej fázy rizikovej analýzy sa **analyzuje rizikovosť** jednotlivých subjektov/oblastí spadajúcich do auditovateľnej/kontrolovateľnej oblasti, a to na základe výslednej úrovne rizika pripadajúcej na každý potenciálne auditovaný subjekt. Výsledná úroveň rizika predstavuje kombináciu dopadu/vplyvu prienikového rizikového faktora a jeho pravdepodobnosti výskytu. V praxi je každému rizikovému faktoru pri každom subjekte priradená konkrétna numerická hodnota predstavujúca pravdepodobnosť jeho reálneho výskytu. Tieto hodnoty sa následne násobia váhou daného rizikového faktora (potenciálnou mierou dopadu daného faktora na funkčnosť subjektu), čím dochádza k zohľadneniu pravdepodobnosti výskytu daného rizikového faktora a miery, do akej môže ovplyvniť správne fungovanie daného subjektu. Výsledné hodnoty sú následne pre každý subjekt sčítané. Každému subjektu je týmto priradená špecifická hodnota rizika.

Vyhodnotenie modelu rizík predstavuje poslednú časť analýzy, v rámci ktorej sa zoradia jednotlivé auditovateľné subjekty/oblasti podľa úrovne dosiahnutého rizika.

Prevedenie rizikovej analýzy do tabuľkovej podoby predstavuje matica rizík. V našom prípade (viď tab. nižšie) uvažujeme s auditovateľnou/kontrolovateľnou oblasťou pozostávajúcou z 5 subjektov, resp. 14 organizácií pre ktoré identifikujeme potenciálne riziká. Z celkovej skupiny potenciálnych rizík sme vybrali 5 prienikových rizikových faktorov, pre ktoré zisťujeme hodnoty dvoch charakteristík, a to – pravdepodobnosť výskytu daného rizika v každom auditovanom subjekte a jeho potenciálny dopad na každý auditovaný/kontrolovaný subjekt³. Výsledná miera rizikovosti pre každý potenciálne auditovateľný/kontrolovaný subjekt je súčtom celkovej rizikovosti všetkých prienikových faktorov. Do plánu auditov/kontrol na príslušný rok budú zaradené tie organizácie/opatrenia, ktoré v rámci jednotlivých oblastí dosiahli najvyššie miery celkového rizika. Naopak organizácie, ktoré dosiahnu nižšiu úroveň rizika, budú zahrnuté do plánu len v prípade, ak to dostupné personálne kapacity auditujúceho/kontrolného orgánu umožnia.

Auditovateľné oblasti		Auditovateľná/kontrolovateľná oblasť													
		Ústredný orgán št. správy 1/Operačný program 1				UOSS 2 / OP 2	Ústredný orgán št. správy 3/OP 3						UOSS 4 / OP 4	UOSS 5 / OP 5	
		Organizácia A / opatrenie 1	Organizácia B / opatrenie 2	Organizácia C / opatrenie 3	Organizácia D / opatrenie 4	Organizácia A / opatrenie 1	Organizácia A / opatrenie 1	Organizácia B / opatrenie 2	Organizácia C / opatrenie 3	Organizácia D / opatrenie 4	Organizácia E / opatrenie 4	Organizácia F / opatrenie 5	Organizácia A / opatrenie 1	Organizácia B / opatrenie 2	Organizácia A / opatrenie 1
Riziká / prienikové faktory															
RF1 (Rizikový faktor 1 - napr. fluktuácia zamestnancov v danej oblasti)	PRAVDEPODOBNOŠŤ	1	3	1	1	3	3	3	3	3	3	1	1	3	
	DOPAD	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
RF 2 (napr. proporcia podpory zo súkromných zdrojov (KP/PP))	PRAVDEPODOBNOŠŤ	2	2	1	2	1	3	3	2	1	1	1	3	3	1
	DOPAD	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
RF 3 (napr. rozpočtové riziká organizáci; počet ELÚROV)	PRAVDEPODOBNOŠŤ	3	2	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	
	DOPAD	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
RF 4 (napr. % zistených nezrovnalostí s finančným dopadom voči overeným výdavkom)	PRAVDEPODOBNOŠŤ	1	1	1	1	3	3	3	1	1	3	1	1	1	
	DOPAD	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
RF 5 (napr. často meniace sa pracovné postupy)	PRAVDEPODOBNOŠŤ	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1
	DOPAD	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
PRIEMERNÁ PRAVDEPODOBNOŠŤ RIZÍK PRE OBLASŤ		1,60	2,00	1,20	1,40	1,80	2,60	2,60	2,00	1,80	2,20	1,80	1,40	1,40	1,40
PRIEMERNÝ DOPAD RIZÍK PRE OBLASŤ		2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
CELKOVÉ RIZIKO / VÝSLEDNÁ RIZIKOVOSŤ		3,60	4,00	3,20	3,40	3,80	4,60	4,60	4,00	3,80	4,20	3,80	3,40	3,40	3,40

V rámci rizikovej analýzy sa v praxi odporúča využívať dostupné podkladové databázy údajov ako vhodné zdroje dát pre zhodnotenie rizikovosti danej kontrolovanej/auditovanej oblasti, resp. pri výbere relevantných rizikových faktorov. Ako príklad možno uviesť napr. systém RIS, ktorý je vhodným informačným systémom pre výber rizikových faktorov pri plánovaní systémových auditov v oblasti vlastných zdrojov.

³ Hodnoty pravdepodobnosti a dopadu závisia na jednej strane od objektívneho zhodnotenia dostupných údajov (historické dáta, výsledky predchádzajúcich kontrol/auditov) a strane druhej od subjektívneho úsudku jednotlivých auditorov/kontrolórov.

3.2 Nákladovo–výnosová analýza

Nákladovo–výnosová analýza predstavuje v procese plánovania výkonu auditov/kontrol doplnkovú metódu k analýze rizík. Nákladovo–výnosová analýza sa vždy realizuje po etape analýzy rizík, pričom rozhodnutie o jej využití/nevyužití v rámci procesu plánovania výkonu auditov/kontrol je závislé od výsledkov rizikovej analýzy, resp. od výslednej úrovne rizikivosti vypočítanej pre každý auditovaný subjekt/oblasť a to z pohľadu nielen absolútnej hodnoty rizikivosti, ale aj výšky rozdielov medzi výškou rizikivosti jednotlivých auditovaných/kontrolovaných oblastí/subjektov.

V prípade, keď výsledky rizikovej analýzy v rámci skupiny potenciálne auditovaných oblastí/subjektov (zvolenej štatistickej základne) identifikujú podobnú mieru rizikivosti, t.j. miera kvantifikovaného rizika medzi niektorými potenciálne auditovanými/kontrolovanými oblasťami je veľmi podobná⁴, nemožno dosiahnutú úroveň rizikivosti považovať za jediné kritérium plánovacieho procesu auditov/kontrol. V prípade auditovaných oblastí/subjektov s podobnou úrovňou dosiahnutého rizika rozhoduje o ich zaradení/nezaradení do plánu výkonu auditov/kontrol zhodnotenie ich nákladovo–výnosovej efektívnosti. Naopak, v prípade že výsledné hodnoty vypočítaných rizikivosti pre každý auditovaný subjekt/oblasť sú navzájom veľmi rozdielne, proces plánovania auditov/kontrol sa opiera len o výsledky analýzy rizík a uplatnenie nákladovo–výnosovej analýzy by bolo z pohľadu prínosov auditov/kontrol, neúčelné⁵.

Auditujúci/kontrolný orgán v rámci plánovacieho procesu výkonu auditov/kontrol zohľadňuje v prvom rade výsledky analýzy rizík. V prípadoch, keď identifikovaná úroveň rizikivosti auditovaných oblastí/subjektov (zvolenej štatistickej základne) je v vybraných oblastiach/subjektov podobná a zároveň tieto auditované oblasti/subjektory predstavujú skupinu s najnižšou úrovňou rizikivosti (t.j. skupina auditovaných oblastí/subjektov kde miera rizikivosti je v rámci skupiny podobná a zároveň v rámci zvolenej štatistickej základne najnižšia), ktorú sú schopné dostupné personálne kapacity auditujúceho/kontrolného orgánu ešte pokryť, je auditujúci/kontrolný orgán povinný prihliadať na výsledky nákladovo–výnosovej analýzy. Tá sa v praxi realizuje prostredníctvom troch základných krokov:

1. *Vymedzenie nákladov na výkon auditov/kontrol;*
2. *Kvantifikovanie prínosov plynúcich z vykonaných auditov/kontrol;*
3. *Porovnanie nákladov a prínosov z realizovaných auditov/kontrol, výpočet koeficientu efektívnosti.*

Prvým krokom nákladovo–výnosovej analýzy je **určenie nákladov** spojených s výkonom auditu/kontroly.

Za náklady auditu/kontroly možno považovať všetky náklady priamo súvisiace s realizovaným auditom/kontrolou. Zahŕňajú predovšetkým mzdové náklady, režijné náklady, investičné náklady a všetky čiastkové náklady (napr. náklady na vzdelávanie auditorov/kontrolórov), ktoré vstupujú alebo ovplyvňujú prínos realizovanej kontroly/audit.

V prípade, ak auditujúce/kontrolné orgány sú organizáciami verejnej správy, je vhodnejšie za náklady na výkon auditu/kontroly považovať časové náklady (spotrebovaný fond pracovného času) spojené s výkonom auditu/kontroly v konkrétnom subjekte. Režijné, mzdové, prípadne ďalšie čiastkové náklady spojené s výkonom auditov/kontrol nie sú z pohľadu rôznych subjektov verejnej správy natoľko diferencované, aby ovplyvnili úroveň nákladovosti spojenú s výkonom auditu/kontroly rôznymi subjektmi verejnej správy⁶. V praxi ich preto možno nahradiť ukazovateľom spotrebovaného fondu pracovného času spojeného s výkonom auditu/kontroly v konkrétnej auditovanej osobe. Ten možno vyjadriť prostredníctvom ukazovateľa „človeko/dni“ potrebných na výkon daného auditu/kontroly. Odhad nákladov na výkon auditov/kontrol sa uskutočňuje prostredníctvom dostupných analýz, resp. štatistických záznamov z výkonov auditov/kontrol počas predchádzajúcich auditných/kontrolovaných období. V prípade, že historické štatistické záznamy/analýzy neumožňujú odhadnúť časovú náročnosť (spotrebovaný fond pracovného času) na výkon auditu/kontroly danej auditovanej osoby/kontrolovaného subjektu, je potrebné zahrnúť danú auditovanú osobu/kontrolovaný subjekt do výkonu auditu/kontroly na základe jej vyššej rizikivosti (nakoľko nebola doteraz auditovaná/kontrolovaná), bez ohľadu na náklady auditu/kontroly. Zahnutím tohto subjektu do výkonu auditu/kontroly sa zníži predpokladaná rizikovosť takéhoto subjektu z dôvodu identifikácie potenciálnych rizikových oblastí a zároveň sa získa štatistický prehľad o časovej náročnosti výkonu auditu/kontroly u takéhoto subjektu, využiteľný pri príprave ďalších plánov auditov/kontrol.

Následným krokom nákladovo–výnosovej analýzy je **kvantifikovanie prínosov** plynúcich z vykonaného auditu/kontroly. Za základný prínos auditu/kontroly môžeme považovať objem overených prostriedkov auditu/kontroly. Objem overených prostriedkov možno použiť pre účely nákladovo–výnosovej analýzy z dôvodu jeho ľahkej kvantifikovateľnosti a značnej výpovednej hodnoty.

Výstupom nákladovo–výnosovej analýzy je vzájomné porovnanie plánovaných prínosov a plánovaných nákladov spojených s auditom/kontrolou u auditovaných subjektov s podobnou úrovňou rizika. Celkové prínosy projektu vo finančnom vyjadrení sa porovnávajú s nákladmi v podobe odhadovanej spotreby fondu pracovného času (človeko/dni). Výsledným ukazovateľom je ukazovateľ (koeficient efektívnosti) objemu overených prostriedkov na jednotku časovej náročnosti. V praxi ukazovateľ vyjadruje objem overených prostriedkov pripadajúcich na jeden človeko/deň.

$$\text{Koef. efektívnosti} = \frac{\text{plánovaný objem overovaných výdavkov}}{\text{plánovaná spotreba fondu prac. času}} = \frac{\text{plánovaný objem overovaných prostriedkov}}{\text{počet človeko/dni na výkon daného auditu/kontroly}}$$

⁴ O existencii auditovaných oblastí/subjektov s podobnou úrovňou rizika uvažujeme nielen v prípade oblastí/subjektov, ktorých hodnoty rizikivosti sú matematicky veľmi blízke, ale rovnako aj v špecifickom prípade, keď je v rámci skúmanej štatistickej základne identifikovaná podmnožina subjektov, ktorých výsledná hodnota miery rizikivosti, v porovnaní s ostatnými subjektmi spomínanej štatistickej základne, navzájom relatívne podobná. Podrobnejšie pozri príklad č.3.

⁵ Výnimku tvoria špecifické prípady popísané v poznámke č.3.

⁶ Osobitný prípad predstavuje plánovanie auditu a kontrol, na ktorých sa okrem subjektov verejnej správy podieľa aj súkromný sektor (iné právnické osoby definované v § 35a ods.6 zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite). V tomto prípade predpokladáme diferencovanú výšku mzdových (celkových) nákladov pre auditorov zo subjektov verejnej správy a zo súkromného sektora. Odhadovaný časový fond na výkon jednotlivých auditorských akcií/kontrol sa násobí priemernou hodnotou mzdových nákladov jednotlivých subjektov zapojených do výkonu auditu/kontroly. Výsledný ukazovateľ nákladovosti predstavuje priame finančné náklady spojené s výkonom jednotlivého auditu/kontroly.

Audity/kontroly, pri ktorých je výsledný koeficient efektívnosti najvyšší (objem overených prostriedkov na človeko/deň), budú zaradené do plánu auditov/kontrol zostupne v závislosti od disponibilných personálnych kapacít auditujúceho/kontrolného orgánu.

Výstupom nákladovo-výnosovej analýzy je uistenie, že pri auditoch/kontrolách s podobnou úrovňou rizika, kde personálne kapacity auditujúceho/kontrolného orgánu neumožňujú vykonať každý audit/kontrolu, budú do plánu auditov/kontrol zahrnuté len tie audity/kontroly, pri ktorých je efektívnosť ich výkonu najvyššia.

4. Teoretický príklad aplikácie nákladovo-výnosovej analýzy

Praktická aplikácia nákladovo-výnosovej analýzy v zmysle vyššie uvedených teoretických východísk nadväzuje na výsledky uskutočnenej rizikovej analýzy. Z pohľadu aplikácie jednotlivých krokov tak zohľadňuje rizikovú analýzu ako aj analýzu prínosov a nákladov:

1) *Uplatnenie rizikovej analýzy. Výber auditov/kontrol vzhľadom na dostupné personálne kapacity auditujúceho/kontrolného orgánu.*

Auditujúci/kontrolný orgán vykoná výber auditovaných/kontrolovaných oblastí/subjektov zoradených zostupne od oblastí/subjektov s najvyššou mierou rizika po oblasti/subjektov s najnižšou mierou rizika vzhľadom na dostupné personálne kapacity pre výkon auditov/kontrol. Ak dostupné personálne kapacity v auditnom období stačia na výkon „n“ auditov/kontrol, vyberá sa prvých „n“ najrizikovejších oblastí/subjektov.

2) *Analýza nákladov a výnosov realizovaných auditov/kontrol.*

Využitie samotnej nákladovo-výnosovej analýzy sa v tomto procese predpokladá v prípade, ak identifikujeme auditovateľné oblasti/subjektov, ktorým bola v rámci analýzy rizík pridelená blízka, teda veľmi podobná hodnota miery rizikovosti vzhľadom na ostatné vybrané auditované oblasti/subjektov a auditujúci/kontrolný orgán nemá k dispozícii dostatočné personálne kapacity, aby overil všetky tieto auditovateľné oblasti/subjektov (t.j. je potrebné vykonať výber).

Rozhodnutie o zaradení, resp. nezaradení auditovaného subjektu/oblasti do plánu auditov/kontrol je tak výsledkom analýzy rizík a nákladovo-výnosovej analýzy, resp. komplexného posúdenia prínosov/rizík auditu/kontroly v prípade auditov/kontrol.

4.1 Príklad použitia:

V nasledujúcej časti vysvetlíme aplikáciu metodiky nákladovo-výnosovej analýzy v podmienkach Ministerstva financií SR. Uvažujeme o auditujúcom/kontrolnom orgáne, ktorý využije metodiku nákladovo-výnosovej analýzy pri príprave ročného plánu auditov/kontrol.

1. Auditujúci/kontrolný orgán pri príprave ročného plánu auditov/kontrol postupuje v súlade so zákonom o finančnej kontrole a vnútornom audite, pričom pri príprave ročného plánu vychádza z uskutočnenej analýzy rizík, zohľadňuje potreby rezortu, ako aj vlastné skúsenosti (odborný úsudok audítora).
2. Na jednotlivé subjekty, ktoré majú byť zahrnuté do plánu auditov/kontrol je aplikovaná riziková analýza. Subjektov sú zoradené zostupne podľa hodnoty miery rizikovosti (pozri časť 3.1 Riziková analýza) a následne je na základe personálnych kapacít vybraných „n“ auditovaných oblastí/subjektov. V prípade, že viaceré auditované/kontrolované subjekty v okolí n-tého vybraného subjektu majú v porovnaní s ostatnými subjektmi podobnú hodnotu miery rizikovosti, uplatní auditujúci/kontrolný orgán nákladovo-výnosovú analýzu (pozri časť 3.2 Nákladovo-výnosová analýza).
3. Pri nákladovo-výnosovej analýze auditujúci/kontrolný orgán porovná predpokladané náklady na výkon auditu/kontroly s jeho/jej očakávanými prínosmi (pozri časť 3.2 Nákladovo-výnosová analýza). Náklady na výkon auditu/kontroly akcie odhaduje na základe predpokladaných človeko/dní, ako je uvedené vyššie. Odhadované prínosy (objem overených prostriedkov) dá auditujúci/kontrolný orgán do pomeru k vypočítaným očakávaným nákladom, a tým určí koeficient efektívnosti pre každý auditovaný/kontrolovaný subjekt/projekt. Porovnaním koeficientov efektívnosti pri subjektoch/projektoch s rovnakou rizikovou váhou, vyberie efektívnejšiu variantu, t.j. subjekt/projekt s vyšším vypočítaným koeficientom efektívnosti, ktorý zahnie do ročného plánu, resp. zohľadní pri príprave ročného plánu auditov/kontrol.

POSTUP:

Uvažujeme o troch prípadoch. Pre zjednodušenie pri všetkých troch prípadoch predpokladáme rovnakú priemernú mzdu jednotlivých auditorov/kontrolórov. V každom prípade vychádzame zo stavu, ktorý vznikol po zostupnom zoradení potencionálnych auditovaných/kontrolovaných subjektov na základe rizikovej analýzy. Všeobecný postup pre aplikáciu rizikovej analýzy je v časti 3.1 Riziková analýza.

Príklad 1:

Uvažujeme o množine 10 subjektov. Každému zo subjektov bola v procese rizikovej analýzy priradená konkrétna miera rizikivosti, podľa ktorej boli všetky subjekty zoradené od subjektov s najvyššou rizikivosťou k subjektom s najnižšou rizikivosťou. Ďalej predpokladáme že dostupné personálne kapacity sú schopné pokryť auditov/kontrol.

P.č.	Organizácia	Miera rizikivosti	Overovaná suma / počet človeko/dní na audit/kontrolu
1	A	15,17	
2	B	8,9	
3	C	7,07	
4	D	6,6	
5	E	4,97	
6	F	3,6	
7	G	2,96	$(9,6 \times 10^8) : 12 = 80000000^7$
8	H	2,88	$(3,8 \times 10^9) : 34 = 111764706$
9	I	2,82	$(2,3 \times 10^8) : 54 = 4259259$
10	J	2,78	$(3,5 \times 10^9) : 24 = 145833333$

Podľa danej personálnej kapacity (8 auditov/kontrol) si označíme prvých 8 subjektov s najvyššou mierou rizikivosti. Vyznačené subjekty predstavujú subjekty, v ktorých dostupné personálne kapacity umožňujú vykonať audity/kontroly, pričom ide o subjekty s najvyššou mierou rizikivosti. Z tabuľky vidíme, že v okolí posledného vybraného subjektu (subjekt H je ôsmy subjekt po zostupnom zoradení) sa nachádzajú ďalšie tri subjekty s podobnou mierou rizika (subjekty G, I a J). To znamená, že tieto 4 subjekty sú z pohľadu celkovej miery rizikivosti indiferentné a výber ktorýchkoľvek dvoch subjektov (t.j. aby sme využili všetku dostupnú personálnu kapacitu 8 subjektov) nebude mať vplyv na zníženie celkovej rizikivosti v rámci analyzovanej skupiny štyroch subjektov s podobnou mierou rizikivosti. Pre tieto štyri subjekty teda vykonáme nákladovo-výnosovú analýzu, t.j. vypočítame koeficienty efektívnosti a na ich základe tieto štyri subjekty zoradíme zostupne a vyberieme v závislosti od voľnej personálnej kapacity 2 subjekty s najvyšším dosiahnutým koeficientom efektívnosti.

Pri aplikácii nákladovo-výnosovej porovnávame prínos z každej realizovanej akcie, t.j. objem overovaných výdavkov s nákladmi (spotrebovaný časový fond) na jej výkon. Vypočítaná hodnota predstavuje koeficient efektívnosti. V prípade posudzovaných organizácií G, H, I, J najvyššiu hodnotu koeficienta efektívnosti dosiahli organizácia H (111,7 mil. EUR) a organizácia J (145,8 mil. EUR). Z tohto dôvodu budú audity/kontroly v týchto organizáciách zaradené do plánu auditov/kontrol na príslušný rok.

Prínosy uplatnenia nákladovo-výnosovej analýzy v príklade č.1 možno interpretovať nasledovne: pri operáciách s podobnou úrovňou rizikivosti sme aplikáciou nákladovo-výnosovej analýzy zabezpečili, že budú vykonané audity/kontroly u tých subjektov/projektov, pri ktorých sú objemy overených výdavkov auditorom/kontrolórom za jeden pracovný deň najvyššie.

Príklad 2:

Uvažujeme o množine 10 subjektov. Každému zo subjektov bola v procese rizikovej analýzy priradená konkrétna miera rizikivosti. Jednotlivé subjekty boli zoradené zostupne. Personálna kapacita je schopná pokryť 5 auditov/kontrol.

P.č.	Organizácia	Miera rizikivosti	Overovaná suma / počet človeko/dní na audit/kontrolu
1	A	15,17	Nákladovo-výnosová analýza sa nepoužije
2	B	8,9	
3	C	7,07	
4	D	6,6	
5	E	4,97	
6	F	3,6	
7	G	2,96	
8	H	2,88	
9	I	2,82	
10	J	2,78	

⁷ Uvádzaný prepočet predstavuje aplikáciu nákladovo – výnosovej analýzy. Čitateľ zlomku $(9,6 \times 10^8)$ predstavuje objem overovaných výdavkov v auditovanom/kontrolovanom subjekte G. Menovateľ (12) predstavuje odhad spotreby časového fondu spojeného s výkonom daného auditu/kontroly. Výsledná suma koeficientu efektívnosti vyjadruje, že v prípade auditovaného/kontrolovaného subjektu G, jeden auditor/kontrolór overí za jeden pracovný deň 80.10^8 výdavkov. Keďže v prípade subjektov H a J dosiahnu koef. efektívnosti vyššie hodnoty, sú na základe nákladovo-výnosovej analýzy do plánu auditov vybrané práve oni.

Nakoľko v okolí organizácie E, t.j. organizácie kde dostupná personálna kapacita kontrolného/auditujúceho orgánu ešte umožňuje vykonať audit/kontrolu, nie sú žiadne organizácie s podobnou úrovňou rizika (hodnoty +/- 4,97), nie je potrebné uplatniť nákladovo-výnosovú analýzu. Do plánu auditov/kontrol tak budú zaradené organizácie len na základe výsledkov rizikovej analýzy (t.j. organizácie s najvyššou mierou rizikovosti).

Interpretácia výsledkov: uskutočnená riziková analýza zabezpečila výkon auditov/kontrol v subjektoch ktoré boli identifikované ako najrizikovejšie. Nakoľko je úroveň vypočítaného rizikového koeficientu pre audity/kontroly zahrnuté do plánu výrazne vyššia v porovnaní s úrovňou rizikovosti ostatných potenciálne auditovateľných subjektov, nie je účelné posudzovať efektívnosť výkonu jednotlivých auditov/kontrol prostredníctvom nákladovo/výnosovej analýzy.

Poznámka: V praxi môže nastať aj opačný prípad, teda hodnoty miery rizikovosti jednotlivých subjektov budú vo väčšine prípadov podobné, a teda bude potrebné aplikovať nákladovo-výnosovú analýzu na všetky tieto subjekty.

Príklad 3:

Uvažujme o množine 10 subjektov. Každému zo subjektov bola v procese rizikovej analýzy priradená konkrétna miera rizikovosti. Jednotlivé subjekty boli zoradené zostupne. Personálna kapacita je schopná pokryť 6 auditov/kontrol.

P.č.	Organizácia	Miera rizikovosti	Overovaná suma / počet človeko/dní na audit/kontroly
1	A	25,8	
2	B	21,6	
3	C	19,4	
4	D	18,8	
5	E	16,1	
6	F	4,8	Nákladovo-výnosová analýza sa aplikuje v týchto prípadoch.
7	G	3,9	
8	H	3,5	
9	I	2,5	
10	J	2,3	

V príklade č.3 demonštrujeme, že rozdiely v hodnote miery rizika pri rozhodovaní sa o aplikácii nákladovo-výnosovej analýzy nemusia tvoriť iba desatinné miesta. Vybrané miery rizika pri subjektoch F, G, H, I a J sú v pomerne veľkom rozpätí, od hodnoty 4,8 až po hodnotu 2,3, avšak v porovnaní s ostatnými mierami rizika pridelenými subjektom A, B, C, D a E sa javia ako podobné.

Interpretácia výsledkov: aplikácia nákladovo/výnosovej analýzy zabezpečí, aby výkon auditov/kontrol u subjektov s podobnou úrovňou rizika bol vykonaný len tam, kde je to s ohľadom na vynaložené náklady najefektívnejšie.